

PRESENTACIÓ

XAVIER ESPLUGA
Universitat de Barcelona
xespluga@ub.edu
ORCID: 0000-0002-6690-1974

LOURDES SORIANO
Universitat de Barcelona
lsoriano@ub.edu
ORCID: 0000-0002-9248-0042

El present volum conté algunes de les contribucions presentades als actes d'homenatge a la doctora Gemma Avenoza (1959-2021), celebrats a la Facultat de Filologia i Comunicació de la Universitat de Barcelona els dies 18 i 19 de gener de 2022. Aleshores, al cap d'un any del traspàs de la nostra col·lega, catedràtica de Filologia Romànica de la nostra Universitat, ens vam omplir de coratge, tot i la tristesa que ens aclaparava, per honorar la seva trajectòria, perpetuar la seva memòria i mostrar-li, encara que fos pòstumament, la nostra gratitud.

L'homenatge va ser organitzat pels sota signants, amb la col·laboració de les seccions de Filologia Romànica i de Filologia Llatina del Departament de Filologia Clàssica, Romànica i Semítica de la mateixa Facultat. Durant la primera jornada de l'homenatge, vam poder comptar amb les salutacions institucionals per part del nostre Rector, Dr. Joan Guàrdia, i del nostre Degà, Dr. Javier Velaza. Seguidament, després d'una al·locució en nom de la Secció de Filologia Romànica, la Dra. Anna Maria Mussons, Catedràtica d'aquesta disciplina, va prendre la paraula per oferir una semblança de la trajectòria biogràfica de la Dra. Avenoza; en acabar, el Dr. Joan M. Perujo, de la Universitat d'Alacant, va presentar el nou número de la revista *Ítaca*, publicat per aquesta darrera institució i íntegrament dedicat a la memòria de Gemma Avenoza

Tot seguit es va obrir la segona part de l'homenatge, en forma de seminari internacional de recerca, sota el nom *Cultura escrita medieval hispànica*. En aquest seminari, col·legues, col·laboradors, amics i deixebles de la Dra. Avenoza van voler prendre la paraula per oferir els resultats de llurs recerques, íntimament relacionades amb les temàtiques que la nostra col·lega havia anat desenvolupant al llarg de la seva trajectòria acadèmica.

Ens hi van acompanyar els doctors Vicenç Beltran Pepió (IEC), Tomàs Martínez Romero (UJI – IEC), Llúcia Martín (Universitat d'Alacant), Mercedes Brea (Universidade de Santiago de Compostela), Gema Vallín (Universidade da Coruña), Joan Mahiques (UJI), Pere Poy (UB), Santiago Gutiérrez García (Universidade de Santiago de Compostela), Andreu Pérez-Mingorance

(col·laborador de BITECA), Pablo José Alcover Cateura (aleshores a la Universitat d'Alacant) i María Morrás (UPF). Vam poder tenir l'honor de comptar, des de la distància i gràcies als mitjans electrònics, amb la intervenció de Charles Faulhaber (University of California – Berkeley), antic mentor i col·laborador de Gemma Avenoza en el món de *PhiloBiblon*.

De les comunicacions presentades en aquest seminari podem comptar ara en aquesta seu amb la contribució de Mercedes Brea (sobre la numeració colocciana de l'antecedent de *B* i *V* en els seus dos apògrafs), de Santiago Gutiérrez (sobre el ms. M-54 que conté el *Yosippon* castellà) i de Pau Alcover (sobre els llibres de la Mostassaferia). També Joan Maria Perujo, de la Universitat d'Alacant, ha volgut enviar-nos el seu treball inèdit sobre un fragment de la traducció catalana de la *Llegenda Àurea* trobat al monestir de Montserrat.

L'endemà, el dia 19 de gener, els actes d'homenatge van continuar amb la celebració de la reunió anual de la xarxa de recerca '*Cultura escrita medieval hispànica*' que havia coordinat Gemma Avenoza. Aquesta xarxa reuneix grups de recerca d'àmbit espanyol que treballen, interdisciplinàriament, en el món de la cultura escrita d'època medieval en els territoris peninsulars. La conformen investigadors de diverses universitats i centres de recerca: Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat de Barcelona, Universidad Complutense de Madrid (Facultad de Geografía e Historia i Facultad de Ciencias de la Documentación), Universitat Pompeu Fabra, Universitat de València–Estudi General, Universidad de Valladolid, sens oblidar el CSIC.¹

En el present volum s'acullen alguns dels treballs presentats en aquesta reunió de la xarxa, en especial, la contribució de Cristina Jular Pérez-Alfaro i Raúl Villagrasa-Elías, ambdós membres de l'Instituto de Historia del CSIC, que se centra en els llibres i els papers de Mencía de Velasco, i l'estudi de les enquadernacions gòtiques, renaixentistes i mudèjars de la Catedral de Lleó, a càrrec d'Ana Tejero Tacero i d'Antonio Carpallo, de la Universidad Complutense de Madrid. També recollim l'estudi sobre els manuscrits llatins de les *Set Partides*, que firma Jorge Prádanos (UCM) i un treball sobre la tradició textual de santa Elisabeth d'Hongria a la Castella del segle XIII que ens ha fet arribar María López-Monís Yuste, de la mateixa Universitat. Completa el volum les contribucions de Cristina Pérez (UCM-CSIC), que reconstrueix la biblioteca d'Íñigo López de Mendoza y Pimentel, IV duc de l'Infantado. Per últim, hem volgut recuperar un article de Laura Fernández (Universidad Complutense de Madrid) i de la mateixa Gemma Avenoza sobre la correcta citació dels manuscrits

¹ Volem agrair sincerament als membres de la xarxa –Antonio Carpallo (UCM), Beatriz Benito (CSIC), Helena Carvajal (UCM), Javier del Barco (UCM), Laura Fernández (UCM), José Manuel Fradejas (Universidad de Valladolid), Francisco Gimeno (Universitat de València), José Luis Gonzalo (UCM), Josep-Antoni Iglesias (UAB), Cristina Jular Pérez-Alfaro (CSIC), María López-Monís (UCM), María Morrás (UPF), Cristina Pérez Pérez (UCM), Ricardo Pichel (Universidad de Alcalá de Henares), Jorge Prádanos (UCM), Raúl Villagrasa-Elías (CSIC), Marta Vírveda (aleshores UNAM)– que ens haguessin volgut acompanyar en aquesta emotiva ocasió.

medievals, que creiem de gran utilitat i que ja havia aparegut al web de *El libro medieval hispánico* (www.libromedievalhispanico.net).

Cal assenyalar que la reunió de la xarxa va acabar amb la celebració d'una taula rodona –integrada per Antonio Carpallo (UCM), Laura Fernández (UCM), Francisco Gimeno (Universitat de València), Josep Antoni Iglesias Fonseca (UAB), Martina Montero (Archivo Histórico Nacional), Ricardo Pichel (Universidad de Alcalá de Henares) i Marta Vírseda (aleshores a la UNAM)– sobre el nou fragment castellà, que havia trobat Gemma Avenzoza a l'AHN i que pertany al *Libro de los mártires* de Bernardo de Brihuega. Sens dubte, aquesta és una de les tasques que la Dra. Avenzoza va deixar pendent i que, en l'àmbit d'aquesta xarxa de recerca, ens hem compromès a concloure. Probablement, sigui aquest el següent objectiu de la nova edició de la xarxa que esperem pugui iniciar les seves noves activitats a partir de 2023.

En posició liminar, hem volgut adjuntar una semblança biogràfica i acadèmica de la Dra. Avenzoza i un llistat complet de les seves publicacions de manera de fes accessible als qui no la van poder conèixer la seva personalitat i els seus assoliments científics.

Al llarg d'aquest 2022, els dos editors que signem aquesta presentació hem treballat en l'edició de les contribucions d'aquest volum que representen el bo i millor de les recerques de llurs autors. No cal dir que el record de la Dra. Avenzoza ha estat sempre present, sobrevolant les nostres tasques ha mesura que aquestes avançaven. Es fa difícil expressar la barreja d'emoció continguda i de satisfacció ara que hem pogut arribar a la fi d'aquesta tasca.

No trobem una millor manera de continuar l'exemple que Gemma Avenzoza ens va donar que no sigui continuar treballant en els temes als quals va dedicar la seva vida acadèmica.² I que així sigui per molts anys.

Barcelona, desembre de MMXXII A.D

² Tant els actes d'homenatge com l'edició d'aquest dossier s'han realitzat en el marc dels nostres projectes i xarxa de recerca. En particular, agraïm el suport del grup LUDUS. *Promoting Classics*, dels projectes de recerca *La literatura epigràfica anticuaria europea en la primera mitad del siglo XVI. Impresos y manuscritos* (PID2019-105828GB-I00), *AVIPES-CM: Archivo Virtual para las Investigaciones sobre Patrimonios Epigráficos Medievales de la Comunidad de Madrid* (H2019/HUM-5742), i *Tras la pista de la literatura perdida: fragmentos de obras medievales romances procedentes de archivos eclesiásticos y de la Inquisición (Folia Recepta)* (PID2020-113752GB-I00 / MCIN/AEI/10.13039/501100011033) i també de la xarxa d'excel·lència *Cultura escrita medieval hispánica: del manuscrito al soporte digital* (CEMH) (RED2018-102330-T), finançada pel Minsiterio de Economía, Industria y Competitividad.

Llevat que s'hi indiqui el contrari, els continguts d'aquesta revista estan subjectes a la llicència de Creative Commons: Reconeixement 3.0 Espanya.